5510 SAYILI KANUNUN 4 ÜNCÜ MADDESİNİN BİRİNCİ FIKRASININ (a) VE (b) BENTLERİ KAPSAMINDAKİ SİGORTALILAR İLE SADECE GENEL SAĞLIK SİGORTASINA TABİ SİGORTALILARIN PRİME ESAS TUTULACAK KAZANÇLARINA DAİR TEBLİĞ

Resmi Gazete Tarihi: 28.09.2008

Resmi Gazete Sayısı: 27011

01/09/2012 tarihli ve 28398 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İŞVEREN UYGULAMA TEBLİĞİ" ile bu tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

1- Genel Açıklamalar

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun "Prime esas kazançlar" başlıklı 80 inci maddesinin birinci fıkrasında; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların, ikinci fıkrasında; 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların, aynı maddenin dördüncü fıkrasında ise; sadece genel sağlık sigortasına tabi sigortalıların prime esas tutulacak kazançları belirtilmiştir.

Sözkonusu hükümlerin uygulanmasına ilişkin 28/8/2008 tarihli ve 26981 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinde, prime esas tutulacak kazançlar, "Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları" başlıklı 103 üncü, "Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları" başlıklı 104 üncü ve "Yalnızca genel sağlık sigortasına tabi olanların prime esas aylık kazançları" başlıklı 106 ncı maddelerinde düzenlenmiştir.

Sözkonusu hükümler bağlamında, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamında bulunan sigortalılar ile yalnızca genel sağlık sigortasına tabi olanların prime esas tutulacak ve tutulmayacak kazançları aşağıda açıklanmıştır.

2- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (a) Bendi Kapsamındaki Sigortalılar Yönünden

2.1- Prime esas tutulacak kazançlar:

2.1.1- Ücret ve ücret niteliğindeki kazançların prime tabi tutulması;

5510 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 12 numaralı bendinde ücret, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlara saatlik, günlük, haftalık, aylık veya yıllık olarak para ile ödenen ve süreklilik niteliği taşıyan brüt tutar olarak tanımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanununun 32 nci maddesinde ise, genel anlamda bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutar olarak tanımlanmıştır.

Yine 4857 sayılı Kanununun, 41, 42 ve 43 üncü maddeleri uyarınca yapılan fazla çalışmalar ve 46 ncı maddesi uyarınca hak kazanılan hafta tatili ile 47 nci maddesi uyarınca ulusal bayram ve genel tatil günleri için ücret, 57 nci maddesi uyarınca hak kazanılan yıllık izin ücreti, 70 inci maddesi uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan, Hazırlama Tamamlama ve Temizleme İşleri Yönetmeliğinin 15 inci maddesi uyarınca yapılan hazırlama, tamamlama ve temizleme işleri için de artırımlı ücret ödenmektedir.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların yukarıda açıklanan ücretlerinin prime esas kazanca dahil edilebilmesi için Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre hak edilmesi yeterli olup, sigortalıların ay içindeki prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, sözkonusu ücretlerin, ödenip ödenmediğine veya ne zaman ödendiğine bakılmaksızın, hak edildiği ayın prime esas kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulması gerekmektedir.

Örnek 1 - 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki (D) sigortalısının 2008/Ekim ayına ait aylık brüt ücretinin 700,00 YTL olduğu, sözkonusu ayda yapmış olduğu fazla çalışmaya istinaden 100,00 YTL tutarında fazla mesai ücretine hak kazandığı ve 700,00 YTL tutarındaki ücretin 2008/Kasım ayında, 100,00 YTL tutarındaki fazla mesai ücretinin ise 2008/Aralık ayında ödendiği varsayıldığında, bahse konu sigortalının aylık ücreti ile fazla mesai ücretinin hangi tarihte ödendiği üzerinde durulmaksızın, 2008/Ekim ayına ilişkin olarak düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgesinde, prime esas kazanç tutarı 800,00 YTL olarak Kuruma bildirilecektir.

Buna karşın, sigortalıların hak kazanıp da kullanmadıkları yıllık izin sürelerine ait ücretlerin hizmet akdinin feshinden sonra ödenmesi halinde, 4857 sayılı Kanunun 59 uncu maddesine göre akdin feshedildiği tarihte hak kazanıldığı nazara alınarak, bu nitelikteki yıllık izin sürelerine ilişkin ücretler akdin feshedildiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Örnek 2- 2007 yılında hak kazanmış olduğu yıllık iznini kullanmayan (B) sigortalısının 2008/Şubat ayında işten ayrıldığı varsayıldığında, sözkonusu sigortalının izin ücretinin hangi tarih itibariyle ödeneceği üzerinde durulmaksızın bahse konu sigortalının hak kazanmış olduğu yıllık izin ücreti 2008/Şubat ayına ait prime esas kazanca dahil edilecektir.

Diğer taraftan,

- Toplu iş sözleşmeleri uyarınca veya kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve toplu iş sözleşmesi dışında kalan personel ile toplu iş sözleşmesine tabi olmakla birlikte sendikalara üye olmamaları nedeniyle özel sektöre ait işyerlerinde sözleşme kapsamında bulunmayan personele geriye yönelik olarak ücret farkı ödenmesine karar verilmesi halinde, sözkonusu ücret farkları, ilişkin oldukları ayların,

- Toplu iş sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı işyerlerinde, bir aydan fazla istirahat alan sigortalılara, Kurumumuzca ödenen geçici iş göremezlik ödeneğinin yanı sıra işverenlerce de toplu iş sözleşmelerine dayanılarak istirahatlı bulunan süre için ayrıca ücret ödenmesi durumunda, bu ücretler istirahatlı bulunulan ayların,

kazancına dahil edilerek prime tabi tutulacaktır.

Örnek 3- Özel nitelikteki bir işyerinde 2008/Ekim ayında imzalanan toplu iş sözleşmesine istinaden geriye yönelik olarak 2008/Ocak ila Eylül dönemi aylarına ilişkin her bir ay için 100,00 YTL ücret farkı ödenmesine karar verildiği varsayıldığında, bu ücret farklarına ilişkin ek nitelikteki aylık prim ve hizmet belgeleri 2008/Ocak ila Eylül dönemi aylarının prime esas kazançlarına dahil edilecektir.

2.1.2- Ücret ve ücret niteliği dışındaki kazançların prime tabi tutulması;

a) Hizmet akdi devam eden sigortalılar yönünden;

Sigortalıların prime esas tutulacak kazançlarının hesaplanması sırasında, ücret ve ücret niteliği dışındaki kazançlar öncelikle ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerlerinde ve kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden sonradan ödenen, ücret ve ücret niteliği dışındaki kazançlar da yine ödendiği ayın kazancına dahil edilecektir.

Ancak, prime esas kazanca dahil edilmesi gereken bu nitelikteki ödemelerin yapıldığı ayda prime esas kazanç üst sınırının aşılması nedeniyle prime tabi tutulamaması halinde, sözkonusu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayı takip eden aydan başlanarak iki ayı geçmemek üzere prime esas kazancın üst sınırının altında kalan sonraki ayların prime esas kazançlarına ilave edilerek prime tabi tutulacaktır.

b) Hizmet akdi sona ermiş olan sigortalılar yönünden

Toplu iş sözleşmelerine tâbi işyerleri işverenlerince veya kamu idareleri veya yargı mercilerince verilen kararlara istinaden sonradan ödenen ücret dışındaki ödemelerin hizmet akdinin mevcut olmadığı veya askıda olduğu bir tarihte ödenmesi durumunda, ücret dışındaki bu ödemeler 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt ve üst sınırları da nazara alınmak suretiyle prime esas kazancın tâbi olduğu en son ayın kazancına dahil edilecektir.

2.1.3- Hizmet akdinin feshinin geçersizliği halinde yapılacak ödemeler:

İş Kanununun uygulandığı otuz veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde en az altı aylık kıdemi bulunan işçinin belirsiz süreli iş sözleşmesinin geçerli sebep gösterilmeden veya gösterilen sebebin geçerli olmadığı iş mahkemesince veya özel hakem tarafından tespit edilerek feshin geçersizliğine karar verilmesi halinde;

İşçiyi başvurusu halinde bir ay içinde işe başlatmayan işverence işçiye ödenen ve mahkeme veya özel hakemce belirlenen en az dört, en çok sekiz aylık ücreti tutarındaki tazminatın, niteliği itibariyle ücret sayılabilecek bir kazanç durumunda olmaması ve işe başlatılmayan sigortalının sigortalılık niteliğinin de kalmaması nedeniyle anılan tazminat tutarı prime tabi tutulmayacaktır.

Feshin geçersizliğine dair mahkeme veya özel hakem kararının kesinleştirilmesine kadar işçiye çalıştırılmadığı süre için en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer hakların da işverenin işçiyi işe başlatması veya başlatmamasına bakılmaksızın ödeneceğinden, bu düzenleme ile, feshin geçersizliğine dair karar alan işçiyi, işe başlatıp başlatmama konusunda işverene verdiği inisiyatife karşılık işçiye en çok dört aya kadar doğmuş bulunan ücret ve diğer haklarının ödenmesini hüküm altına alarak korumuş, sözleşmenin fesih tarihini, en çok dört aya kadar ileri bir tarihe atmış bulunmaktadır.

Buna göre, işçinin işe iadesi için kesinleşen mahkeme veya özel hakem kararının kendisine tebliğinden itibaren on iş günü içinde işe başlamak üzere başvurmuş olması kaydıyla, işe başlatılsın veya başlatılmasın bu nitelikteki işçilere çalıştırılmayan süre için ödenen en çok dört aya kadar ücret ve diğer haklar, akdin feshedildiği aydan başlanılarak ilgili ayların prime esas kazançlarına dahil edilerek işsizlik sigortası primi de dahil olmak üzere tüm sigorta kollarına ait primler kesilecek ve bu süreler hizmetten sayılacaktır.

Öte yandan, işçi işe başlatıldığında bildirim süresine ait (ihbar) ücreti ile kıdem tazminatı peşin olarak ödenmiş ise işçiye ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer alacaklarından mahsup edileceğinden, 5510 sayılı Kanunun 80 inci maddesi uyarınca bildirim süresine ait (ihbar) ücret ile kıdem tazminatının prime tabi tutulmaması nedeniyle işçiye işe başlatılması halinde ödenecek en çok dört aya kadar olan ücret ve diğer hakları mahsup edilmemiş haliyle prime tabi tutulacak ve bu süreler prim ödeme gün sayısından sayılacaktır.

2.1.4- Sigortalıların idari yargı kararlarına istinaden görevlerine iade edilmesi üzerine yapılacak işlem:

Bilindiği gibi, Anayasa ile tanınan, kamu hizmetinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürütmek üzere "diğer kamu görevlilerinin" çalıştırılması, bu kişilerin "atanma, görev, yetki, her türlü özlük hakları ile hukuki durumlarının kanunlarla düzenlenmesi" esasının sonucu olarak bazı kişiler; toplu iş sözleşmesi ile istihdam edilen ve iş hukuku kurallarına bağlı bulunan işçilerden farklı olarak idare hukuku içinde yer almaktadırlar.

Bu nedenle, bazı işyerlerinin hukuki statüleri, hangi istihdam şeklinde personel çalıştırılacağını belirtmekte ve bunlardan bir kısmı, memur ya da işçi statüsünde olmayan sözleşmeli personel niteliğini taşımaktadır. Kamu hizmeti görevi yapan bu durumdaki personel ile işveren arasındaki ilişkiden doğan uyuşmazlıklar da idari yargının görev alanına girmektedir.

Bu durumdaki personelin görevlerine işverenlerince son verilmesi veya işten uzaklaştırılması üzerine görevlerine iadesi amacıyla idari yargı nezdinde açılan davalar üzerine anılan mahkemelerce yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi durumunda, esas hakkında karar verilinceye kadar eski, yani idari işlemin tesisinden önceki durumun devamı sağlanmaktadır. İdareler bu kararların gereklerine göre ve gecikmeksizin işlem yapmaya veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu konudaki ana kural, yürütmenin durdurulması kararının geriye yürür biçimde sonuç doğurması, dava konusu işlemin yapıldığı andan önceki durumun geri gelmesidir.

Aynı şekilde, kamu personeli durumunda olan bir kimsenin işverence görevine son verilmesi üzerine işveren (idare) aleyhine açtığı iptal davası sonucunda mahkemece işlemin iptaline karar verilmişse, idarece yapılmış idari işlem ve buna bağlı olarak yapılmış diğer işlemlerin eski durumuna getirilmesi gerekmektedir.

İptal davası sonucunda iptal veya göreve iade kararı verilmesiyle yasa gereği, kişinin görevde olmadığı sürelerdeki hakları kendisine verilmekte, ücreti ödenmekte ve kişinin bu idari davadan önceki durumu işverence (idarece) sağlanmaktadır.

Bu bakımdan, idari yargı tarafından verilen kararlara istinaden sigortalılara fiilen çalışmadıkları süreler için ücret ve benzeri nitelikte ödeme yapılması halinde; ücretler, ilişkin olduğu aylara maledilmek, ücret dışındaki diğer ödemeler ise ödendiği ayın kazancına dahil edilmek suretiyle prime tabi tutulacaktır.

2.1.5- Prime esas kazancın üst sınırını aşan ücret dışındaki ödemeler:

Bilindiği gibi, ücret dışında sigortalılara ödenmekte olan prim, ikramiye gibi her türlü ödemeler, ödemenin yapıldığı ayın kazancına dahil edilerek prime tabi tutulmaktadır. Ancak, sözü geçen ödemelerin ücret ile birleştirilerek prime tabi tutulması durumunda, bazı sigortalıların aylık prime esas kazançları, prime esas kazancın üst sınırını aşabilmektedir.

Bu durumda, sigortalılara, ücretinin yanı sıra prime esas kazanca dahil edilebilecek nitelikte ücret dışında ödeme yapılması halinde, bu nitelikteki kazançlar, prime esas kazanç aylık üst sınırı aşılmamak kaydıyla prime tabi tutulacak, buna karşın her iki kazanç toplamının üst sınırı aşması halinde, ücret dışındaki ödemenin üst sınırı aşan kısmı, 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesi hükmü de dikkate alınarak en fazla takip eden iki ayın prime esas kazanç tutarına dahil edilecektir.

Örnek- Aylık brüt ücreti 3.000,00 YTL olan (D) sigortalısına, 2008/Ekim ayında brüt 4.000,00 YTL ikramiye ödendiği varsayıldığında, 01/07/2008 – 31/12/2008 tarihleri arasında aylık kazanç üst sınırı 4.151,70 YTL olduğu nazara alınarak bahse konu sigortalının,

2008/Ekim ayındaki prime esas kazancı 3.000 YTL ücret + 1.151,70 ikramiye = 4.151,70

2008/Kasım ayındaki prime esas kazancı 3.000YTL ücret + 1.151,70 ikramiye = 4.151,70

2008/Aralık ayındaki prime esas kazancı 3.000YTL ücret +1.151,70 ikramiye = 4.151,70,

olarak Kuruma bildirilecek,

1.151,70 X 3 = 3.455,10 prime esas kazanca dahil edilen ikramiye,

4.000,00 – 3.455,10 = 544,90 YTL tutarındaki ikramiye ise prime esas kazanca dahil edilmemiş olacaktır.

Diğer taraftan, sigortalılara, çeşitli nedenlerle (ücretsiz izin, istirahat gibi) ay içinde çalışmasının bulunmadığı ve ücret ödenmediği aylarda prime esas kazanca dahil olacak nitelikte ücret dışında bir ödeme yapılması halinde, ücret dışındaki bu ödemeler, ödemenin yapıldığı ayda sigortalının prim ödeme gün sayısının bulunmaması nedeniyle ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayı geçmemek üzere ilgili ayların prime esas kazancına dahil edilecektir. Ancak ödemenin yapıldığı tarihi takip eden iki ayda da ücret ödemesine hak kazanılmadığı durumlarda, ücret dışındaki bu ödemeler prime esas kazanca dahil edilemeyecektir.

2.1.6- Kanunda istisna olarak sayılmayan diğer ödemeler:

5510 sayılı Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, (b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın, tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı ve diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnaların bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmayacağı, öngörülmüştür. Bu bakımdan, sigortalıların yakacak, temizlik, aydınlatma ve benzeri nitelikteki giderleri için yahut tahsil veya mesken yardımı gibi kanunda ismen sayılmayan nedenlerle yapılan ödemeler, ödemenin yapıldığı aydaki prime esas kazanca dahil edilecektir.

Öte yandan, Kanundaki bu hükme istinaden, 6772 sayılı Devlet ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 Sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun 2 nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun'a istinaden ödenmekte olan ikramiyeler ile ilave tediyeler prime tabi tutulacağı gibi, 4857 sayılı Kanunun 61 inci maddesindeki istisnai hüküm üzerinde durulmaksızın hak kazanıldığı halde kullanılmayan yıllık izin süresi için ödenecek ücretlerden de kısa vadeli sigorta kolları primi kesilecektir.

2.2- Kısmen prime tabi tutulacak kazançlar:

2.2.1 - Yemek paraları:

Sigortalılara yemek parası adı altında yapılan ödemelerin, işyerinde veya müştemilatında yemek verilmemesi şartıyla, fiilen çalışılan gün sayısı dikkate alınarak 16 yaşından büyükler için belirlenen günlük asgari ücretin % 6 sının, yemek verilecek gün sayısı ile çarpılması sonucunda bulunacak miktarı, aylık prime esas kazançların tespitinde dikkate alınmayacak, dolayısıyla bu tutardan prim kesilmeyecektir.

Bu durumda, yemek parası adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar,

Brüt Günlük Asgari Ücret **X** % 6 **X** (Ay içinde Fiilen Çalışılan gün sayısı) Yemek Parası Verilen Gün Sayısı = İstisna Tutarı,

Ödenen Yemek Parası – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Yemek Parası,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Öte yandan, sigortalılara ay içinde yemek parası olarak nakit ödeme yapılmaksızın, çalıştıkları işyerinin dışında yemek üretimi yapan başka firma veya şahıslar tarafından (örneğin yemek kuponu karşılığında) gerek işyerinde, gerekse işyerinin dışında yemek verilmesi halinde, işverenlerce bu firma veya şahıslara fatura karşılığında yemek bedeli olarak ödenen fatura bedelleri prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

2.2.2- Çocuk zammı:

Sigortalıya çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerden, sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı sayılmayan, kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olan çocuklarından 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim veya 5/6/1986 tarihli ve 3308 sayılı Meslekî Eğitimi Kanununda belirtilen aday çırak, çırak ya da işletmelerde meslekî eğitim görmesi halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış ve evli olmayan çocukları ile yaşına bakılmaksızın 5510 sayılı Kanuna göre malûl olduğu tespit edilen evli olmayanlarından en fazla iki çocuğa kadar (iki çocuk dahil) olanları için, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın iki çocuğu geçmemek kaydıyla, çocuk başına her yıl belirlenen aylık asgari ücretin %2'si oranındaki tutarı, aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Bu durumda, çocuk zammı adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret **X** % 2 **X** Çocuk Sayısı (İki Çocuğa Kadar) = İstisna Tutarı,

Ödenen Çocuk Zammı – İstisna Tutar = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Çocuk Zammı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

2.2.3- Aile zammı (yardımı):

Sigortalılara aile zammı adı altında yapılacak ödemelerin, sigortalının hizmet akdinin devam etmesi şartıyla fiilen çalışmasının olup olmadığı üzerinde durulmaksızın, sigortalının eşinin 5510 sayılı Kanuna tabi zorunlu sigortalı olmayı gerektirecek şekilde çalışmaması ve Kurumdan gelir veyahut aylık almaması durumunda, 16 yaşından büyükler için belirlenen aylık asgari ücretin %10'u oranındaki tutar aylık prime esas kazançların hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Bu durumda, aile zammı adı altında yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret **X** % 10 = İstisna Tutarı,

Ödenen Aile Zammı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Aile Zammı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Diğer taraftan, sigortalılara yemek parası ile çocuk ve aile zamlarının yıllık olarak bir defada ödenmesi halinde, bu defa ödemenin yapıldığı tarihteki asgari ücret üzerinden,

<u>Yemek parası için;</u>

Brüt Günlük Asgari Ücret **X** % 6 **X** (Yıl İçinde Fiilen Çalışılan Gün Sayısı) Yemek Parası Verilen Gün Sayısı = Yıllık İstisna Tutarı,

Yıllık Olarak Ödenen Yemek Parası – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Yemek Parası,

<u>Çocuk zammı için;</u>

Brüt Aylık Asgari Ücret **X** % 2 **X** Çocuk Sayısı (İki Çocuğa Kadar) **X** 12 Ay = Yıllık İstisna Tutarı,

Yıllık Olarak Ödenen Çocuk Zammı – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Çocuk Zammı,

<u>Aile zammı için ise</u>,

Brüt Aylık Asgari Ücret **X** % 10 **X** 12 Ay = Yıllık İstisna Tutarı

Yıllık Olarak Ödenen Aile Zammı – Yıllık İstisna Tutarı = Yıllık Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Aile Zammı,

Formülü vasıtasıyla ödemenin yapıldığı ayın kazancına dahil edilecektir.

2.2.4- İşverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel Emeklilik Sistemine Ödenen Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları Tutarları:

5510 sayılı Kanunun 80 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, "... işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgarî ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazanca tâbi tutulmaz." denilmektedir.

Buna göre, sigortalı adına ay içinde özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverence yapılan ödemeler toplamının aylık asgari ücretin % 30'una isabet eden kısmı prime esas kazanca dahil edilmeyecek, kalan tutar ise ödendiği ayın prime esas kazancına dahil edilecektir.

Bu durumda, özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payı adı altında işverenlerce yapılan ödemelerden prime esas kazanca dahil edilecek tutar;

Brüt Aylık Asgari Ücret **X** % 30 = İstisna Tutarı,

Özel Sağlık Sigortası Primi + Bireysel Emeklilik Katkı Payı – İstisna Tutarı = Prime Esas Kazanca Dahil Edilecek Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payı Tutarı,

Formülü vasıtasıyla hesaplanacaktır.

Örnek - 2008/Ekim ayında (A) sigortalısı için işverence brüt 200,00 YTL özel sağlık sigortası primi ve brüt 100,00 YTL bireysel emeklilik katkı payı ödendiği varsayıldığında, bu tarihte yürürlükte bulunan asgari ücret de 638,70 YTL olduğundan,

638,70 X 30 % = 191,61 YTL istisna tutarı,

200,00 YTL + 100,00 YTL = 300, 00 YTL

300,00 YTL – 191,61 = 108,39 YTL 2008/Ekim ayın prime esas kazancına dahil edilecektir.

Buna karşın, sigortalının özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payının ödendiği aydaki prime esas kazancının, 82 inci maddeye istinaden belirlenen prime esas kazanç üst sınırının üzerinde olması halinde, sözkonusu özel sağlık sigortası ve bireysel emeklilik katkı payları takip eden iki ayda üst sınır aşılmamak kaydıyla prime esas kazancına dahil edilecektir.

Sigortalı adına işveren tarafından yalnızca özel sağlık sigortası primi veya yalnızca bireysel emeklilik katkı payı ödenmiş olması durumunda ise, prime esas kazanca dahil edilecek tutar, ödenen özel sağlık sigortası primi veya bireysel emeklilik katkı payı üzerinden %30 oranındaki istisna tutarının düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

2.3 - Prime tabi tutulmayacak kazançlar: _

2.3.1- Ayni yardımlar;

Bilindiği gibi, bazı işverenlerce sigortalılara zaman zaman mal olarak (örneğin, yağ, un, ayakkabı, elbise gibi) ayni yardımlar yapılmaktadır.

Sözü geçen ve mal olarak yapılan yardımlar, tutarları üzerinde durulmaksızın, prime esas kazançlara dahil edilmeyecektir. Ancak, ayni yardımların sigortalılara nakden ödenmesi halinde (örneğin yağ parası, un parası, ayakkabı parası gibi) prime tabi tutulması gerekmektedir.

2.3.2- Ölüm, doğum ve evlenme yardımları;

Ölüm, doğum ve evlenme hallerinde yapılan yardımlar, miktarı ne olursa olsun, prime esas kazançların hesabında dikkate alınmayacaktır.

Sigortalının anne ve babası, eşi veya çocuğunun ölümü halinde sigortalıya verilen ölüm yardımı ile sigortalının evlenmesi veyahut çocuğunun olması halinde işveren tarafından yapılan doğum ve evlenme yardımları prime esas kazançların hesabına dahil edilmeyecektir.

2.3.3- Görev yollukları;

Görev yolluklarından ne anlaşılması gerektiği, işverenlerin sigortalılar için ödediği yolluların neleri kapsadığı, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 3 üncü maddesinde açıklanmıştır.

Buna göre, anılan maddede belirtilen yol masrafı, gündelik, aile masrafı ve yer değiştirme masrafı niteliğinde yapılan ödemeler yolluk kapsamındadır.

Bu bakımdan, sigortalılara bireysel iş sözleşmesine veya toplu sözleşmeye dayanılarak ve işveren tarafından sigortalının geçici bir görevle başka yere gönderilmesi veya görev yerini değiştirmesi dolayısıyla verilen ve yolluk kavramına giren ödemeler prime esas kazanca dahil edilmeyecektir.

2.3.4- Seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, İş Sonu Tazminatı veya Kıdem Tazminatı Mahiyetindeki Toplu Ödemeler ve Keşif Ücreti;

Görevleri gereği sigortalılara ödenen seyyar görev tazminatı, iş akdinin feshi veya çeşitli sebeplerle işten ayrılan işçilere işveren tarafından bir defaya mahsus olmak üzere ödenen kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödemeler ve keşif ücreti; prime tabi tutulması gereken ödemeler kapsamında olmadığından, prime esas kazancın hesaplanması sırasında dikkate alınmayacaktır.

Ancak, yukarıda belirtilen ödemeleri kanıtlayıcı nitelikteki belgeler, gerektiğinde denetim elemanlarına ibraz edilecektir.

2.3.5- İhbar tazminatı;

4857 sayılı Kanunun 17 nci maddesinde, belirsiz süreli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerektiği, işçinin kıdemine göre değişen süreler sonunda iş sözleşmesinin feshedilmiş sayılacağı, bildirim şartına uymayan tarafın, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminatı (ihbar tazminatı) ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu durumda sigortalının işyeri ile hukuki ilişkisi iş sözleşmesinin feshi ile sona ermiş olduğundan, ödenen tazminat, ücret niteliğinde olmadığı için prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ayrıca, işverenin bildirim şartına uymaması veya bildirim süresine ait ücreti peşin ödeyerek sözleşmeyi feshetmesi, 4857 sayılı İş Kanununun 18, 19, 20 ve 21 inci maddeleri hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğinden, İş Kanununun 18 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, 18, 19, 20 ve 21 inci maddelerinin uygulama alanı dışında kalan işçilerin iş sözleşmesinin, fesih hakkının kötüye kullanılarak sona erdirildiği durumlarda işçiye bildirim süresinin üç katı tutarında tazminat ödenmesi gerekmektedir. Bu durumda da işçinin işyeri ile olan hukuki bağı, iş

sözleşmesinin feshi ile sona erdiğinden, işçiye ödenen kötü niyet tazminatı prime esas kazanca da dahil edilemeyecektir.

Ancak, işçiye bildirim süresince iş araması için belli bir süre izin verilmesi İş Kanununun gereği olup, bu süre zarfında işçi-işveren arasındaki hukuki bağ sona ermediğinden bildirim süresi içinde işçinin aldığı ücretler prime esas kazanca da dahil edilecektir.

2.3.6- Kasa Tazminatı;

İşyerlerinde para veya kıymetli evrak ya da eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalılara muhtemel açıkları kapatmak amacıyla işverenler tarafından ödenen kasa tazminatları, ücret niteliğinde sayılamayacağından, prime esas kazançtan istisna tutulması gerekmektedir.

Ancak, kasa tazminatı niteliğinde olan ödemelerin para ve kıymetli evrak veyahut eşya muhafazası ile görevli bulunan sigortalıya ödenmesi gerektiğinden, bu tür sorumluluğu bulunmayan sigortalılara bu nitelikte bir ödemenin yapılması halinde sözkonusu ödemeler prime esas kazanca dahil edilecektir.

3- 5510 Sayılı Kanunun 4 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının (b) Bendi Kapsamındaki Sigortalıların Prime Esas Kazançları:

5510 sayılı Kanunun değişik 80 inci maddesi gereğince, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalıların aylık prime esas kazançları, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırı ile üst sınırı arasında kalmak şartı ile kendileri tarafından beyan edilecek günlük kazancın otuz katı olacaktır. Bu sigortalılar tarafından Kuruma aylık olarak prime esas kazanç beyanında bulunulur. Sigorta primine esas kazanç sınırları dâhilinde yapılan ödemeler ödemenin ait olduğu ay için beyan olarak kabul edilir. Bu ay için başkaca beyanları dikkate alınmaz. İlişkin olduğu aya ait primini süresinde ödemeyen veya bu süre içinde yazılı beyanda bulunmayan sigortalının primleri, asgari aylık prime esas kazanç üzerinden tahakkuk ve tahsil edilir.

Ancak, iş kazasının olduğu veya meslek hastalığı dolayısıyla iş göremezliğin başladığı tarihte, verilecek ödenek veya bağlanacak gelirin hesabına esas tutulan son aya ait prime esas kazanç beyanında bulunulmamış ise varsa son aydan bir önceki ay için prim tahakkuku yapılan prime esas kazanç, yok ise asgari prime esas kazanç üzerinden prim tahakkuku yapılır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılan kişi, aynı zamanda işveren ise, beyan edeceği aylık kazancı, çalıştırdığı sigortalıların prime esas günlük kazancının en yükseğinin otuz katından az olamaz. Aylık prime esas kazancı, çalıştırdığı sigortalılardan günlük kazancı en yüksek olan sigortalının otuz günlük prime esas kazancından düşük olduğu tespit edilen sigortalıların aylık prime esas kazançları, tespit edilen kazanç düzeyine çıkartılarak aradaki prim farkı, 89 uncu madde hükümlerine göre gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmak suretiyle tahsil edilir.

Öte yandan, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılmayı gerektirecek birden fazla durumun söz konusu olması halinde, yukarıda belirtilen esaslara göre tek beyanda bulunulur.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendine tabi sigortalılardan tarımsal faaliyetlerde bulunanlar hariç, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan sigortalılardan, Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olarak kaydı ve tescili yapılmış olanların Kanunun 80 inci

maddesine göre belirlenen prime esas kazançlarını 1/10/2008 (dâhil) tarihi ilâ 31/12/2008 (dâhil) tarihi arasında beyan etmemeleri hâlinde, ödeyecekleri aylık primler beyanda bulununcaya kadar daha önce bulundukları en son gelir basamaklarına karşılık gelen tutarlar üzerinden alınır. Bu süre içinde beyanda bulunulması hâlinde; beyan ettiği prime esas kazanç üzerinden ilgili ayın prim tahakkuku yapılır, beyanda bulunulmayan ancak bu süre içinde kalan ay için ise prime esas asgari kazanç üzerinden prim tahakkuku yapılır.

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılanların erken ödemeye ilişkin işlemleri, anılan Kanunun 88 inci maddesinin altıncı fıkrası ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 115 inci maddesi hükümlerine göre yürütülür.

4- Sadece Genel Sağlık Sigortasına Tabi Olanların Prime Esas Kazançları:

5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında sayılan genel sağlık sigortalılarının prime esas kazançları, Kanunun 80 inci maddesine göre tespit edilir.

İsteğe bağlı sigorta kapsamındaki genel sağlık sigortalılarının prime esas kazançları, Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazancın alt sınırı ile üst sınırı arasında olmak koşuluyla kendilerince belirlenir.

5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrası (c) bendinde belirtilen genel sağlık sigortalarının prime esas kazançları,

a) Anılan bendin (1) numaralı alt bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılmak için müracaat etmekle birlikte bu bent kapsamında sayılmayanlardan, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilen aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı;

1) Asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilen kişiler için Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biridir.

2) Asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilen kişiler için Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarıdır.

3) Asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilen kişiler için 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katıdır.

b) 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesi birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilenler için asgari ücrettir.

Mütekabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan genel sağlık sigortalısının prime esas kazancı, 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının iki katının otuz günlük tutarıdır.

4447 sayılı Kanun gereğince işsizlik ödeneği ve ilgili kanunları gereğince kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılan genel sağlık sigortalısının prime esas kazancı, 5510 sayılı Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırıdır.

4046 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında iş kaybı tazminatı alanların prime esas aylık kazançları, iş kaybı tazminatı aylık tutarıdır.

Yukarıda sayılanlar dışında kalan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar için prime esas kazanç, Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının iki katının otuz günlük tutarıdır.

Tebliğ olunur.

Bu dosya www.isvesosyalguvenlik.com'dan indirilmiştir.